

9. PHILIP H. LEWIS

Kaynak: Belknap, R. K. and Furtado, J.G. 1967, Three Approaches to Environmental Resource Analysis, The Conservation Foundation, Washington, D.C. USA.

Profesor Lewis Illinois Üniversitesi'nden lisans; Harvard Üniversitesi'nden Yüksek lisans derecesi almıştır. 1967'de Wisconsin Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Başkanı olmuştur.

Lewis'in çalışması dış mekân rekreasyonu için gelişen alan talebine karşılık ortaya çıkmıştır.

Lewis doğal ve kültürel peyzajdaki desenlere (pattern) halkın ilgisi üzerinde önemle durmuştur. Amacı; en çok dikkati çeken algılanabilir değerleri tanımlamak, korumak ve geliştirmek olmuştur. Ona göre insan yapımı çevre bu nitelikli kaynaklarla uyumlu biçimde geliştirilmelidir.

Lewis' in çalışması, kamusal dış rekreasyonun gelişim talebine bir yanittir.

Lewis, dış mekân rekreasyon kaynaklarının onlara gereksinimimizi fark etmeden yok olabileceklerini üzerinde durmuştur.

Lewis rekreasyonel kaynak desenlerini iki bölüme ayırmıştır:

1.İçsel Değerler: Doğal çevrenin algısal nitelikleri,

2.Dışsal Değerler: Temel doğal kaynaklara insanlar tarafından yapılan değişiklikler adaptasyonlar ve ilavelerle yaratılan rekreasyonel değerler.

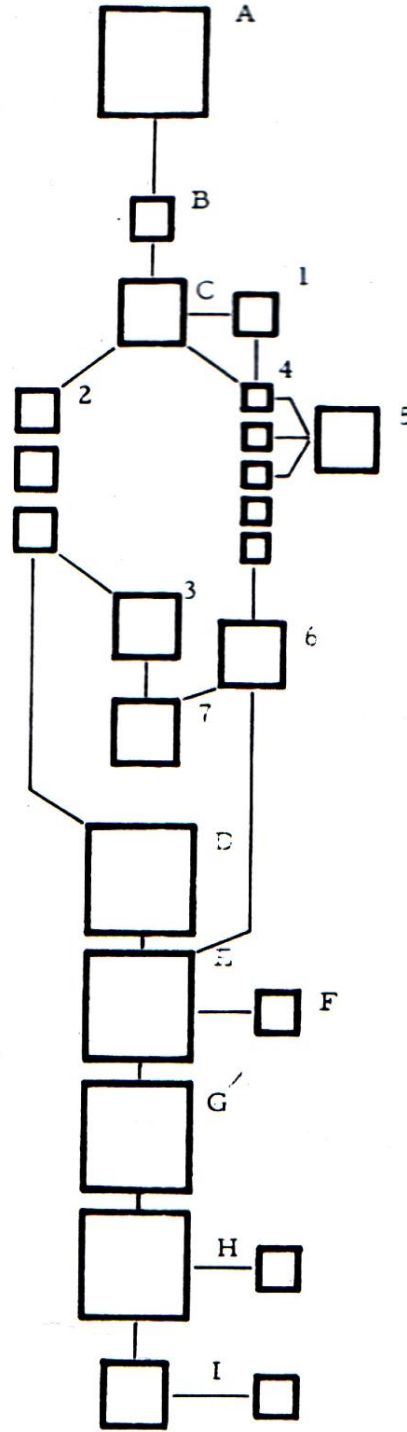
Lewis ABD Wisconsin eyaletinin tamamının çevresel kaynaklarını bir yıl içinde saptamakla görevlendirildi. Zamanın kısıtlılığı daha sonra tüm eyalet için kullanılacak ancak önce küçük bir alanda geliştirilmiş 'bir yöntemi ' geliştirmeye sevk etti.

Lewis bu düşünceyle yaptığı çalışmada, ele aldığı küçük alanda çalışma, yaşama ve rekreasyon nitelikleri sunan temel(majör) elemanların; su yüzeyleri, sulak alanlar ve belirgin topoğrafya olduğunu saptadı. Bu temel kaynakların desenini çizgisel peyzaj (Lewis bunu çevresel koridor olarak isimlendirdi) oluşturmak için birleştirdi.

Lewis peyzaj analizini aşağıdaki biçimde gerçekleştirmiştir.

- Rekreatyonel kaynakların envanterini, sörvey ile göre oluşturmuştur. Rekreatyonel kaynaklar alandaki karayolları, yapılar, bitki örtüsü, ilginç görüntüler vb . Önemli görsel nitelikleri kapsamaktadır.
- Daha sonra toprak sörveyi gerçekleştirilmiştir. Bu sörveyin amacı her toprak deseni için en uygun rekreatyon ve ilişkili kullanım formlarını saptamaktır.
- İçsel doğal kaynaklar (önemli topoğrafya göller ve akarsular, sulak alanlar) haritalanmıştır.
- Halkın ve kamu kuruluşlarının yardımıyla 200 tane kaynak haritalanmıştır. Bu kaynaklar hem içsel hem de dışsal kaynakları içermektedir.

PHILIP H. LEWIS'İN ANALİZ SÜRECİNİN ÇERÇEVESİ

Şekil 1: Lewis'in analitik sürecinin akış diyagramı

A. Toplam Çalışma Alanı

B. Planlanacak Kullanımların Tanımlanması ve Kullanım Kriterlerinin Belirlenmesi

C. Çalışma Alanının Belirlenmesi

1. Kullanım Kriterlerine Uygun Kaynakların Belirlenmesi,

2. Majör Kaynakların Envanteri,

3. Majör Kaynakların Deseni,

4. İlave ve Kaynakların Envanteri,

5. İlave ve Kaynakların Gruplandırılması,

6. İlave Kaynaklar Deseni,

7. Majör ve İlave Kaynakların Karşılaştırılması ve Düzeltilmesi,

D. Majör Kaynakların Tüm Çalışma Envanteri,

E. İlave kaynakların Tüm Çalışma Alanında Envanteri,

F. Majör ve İlave Kaynakların Puanlanması

G. Öncelikli Alanların Belirlenmesi için Puanların Toplamı,

H. Planlanan Kullanımlara Talebin Belirlenmesi ve Öncelikli Kullanımlar,

I. Öncelikli Alanlarda Sınırlayıcı Faktörler ve Sonuç Değerlendirmesi.

PHILIP H. LEWIS'İN ANALİZ SÜRECİNİN AÇIKLAMASI

A.Toplam Çalışma Alanı:

- Çok geniş alanlar
- Bölge ölçeği

B.Planlanacak Kullanımların Tanımlanması ve Kullanım Kriterlerinin Belirlenmesi

Belirli aktiviteler spesifik olarak tanımlanabilir olmaklar birlikte kullanımlar genel ifadelerle ele alınır. Örneğin; insanların beklediği rekreasyonel aktiviteler pasif (kamping vb.) veya aktif(spor vb.) olarak tanımlanır.

Bu aktiviteler için talep değerlendirildikten sonra rekreasyonel kaynak fiziksel gereksinimlerle birlikte sağlanır. Önemli rekreasyon kaynaklarını belirlemek için kullanılan kriter 'görsel kontrastlık' ve görsel çeşitlilik' tir. Bu iki faktör Lewis'in Wisconsin ve Illinois'de yaptığı çalışmada kamu tarafından en önemli faktörler olarak belirlenmiştir.

C.Pilot Çalışma Alanının Belirlenmesi:

Çalışmada zaman darlığı (1 yıl) nedeniyle sınırlı bir alan seçilmiştir. Çalışma alanı, majör ve ilave kaynaklar arasındaki coğrafi ilişkileri incelemek için demonstrasyon alanı olarak kullanılır (Şekil 2). İdari sınırlar kullanılabileceği gibi, en doğrusu bu alanın peyzajının ana özelliklerine göre çalışma alanı sınırının belirlenmesidir.

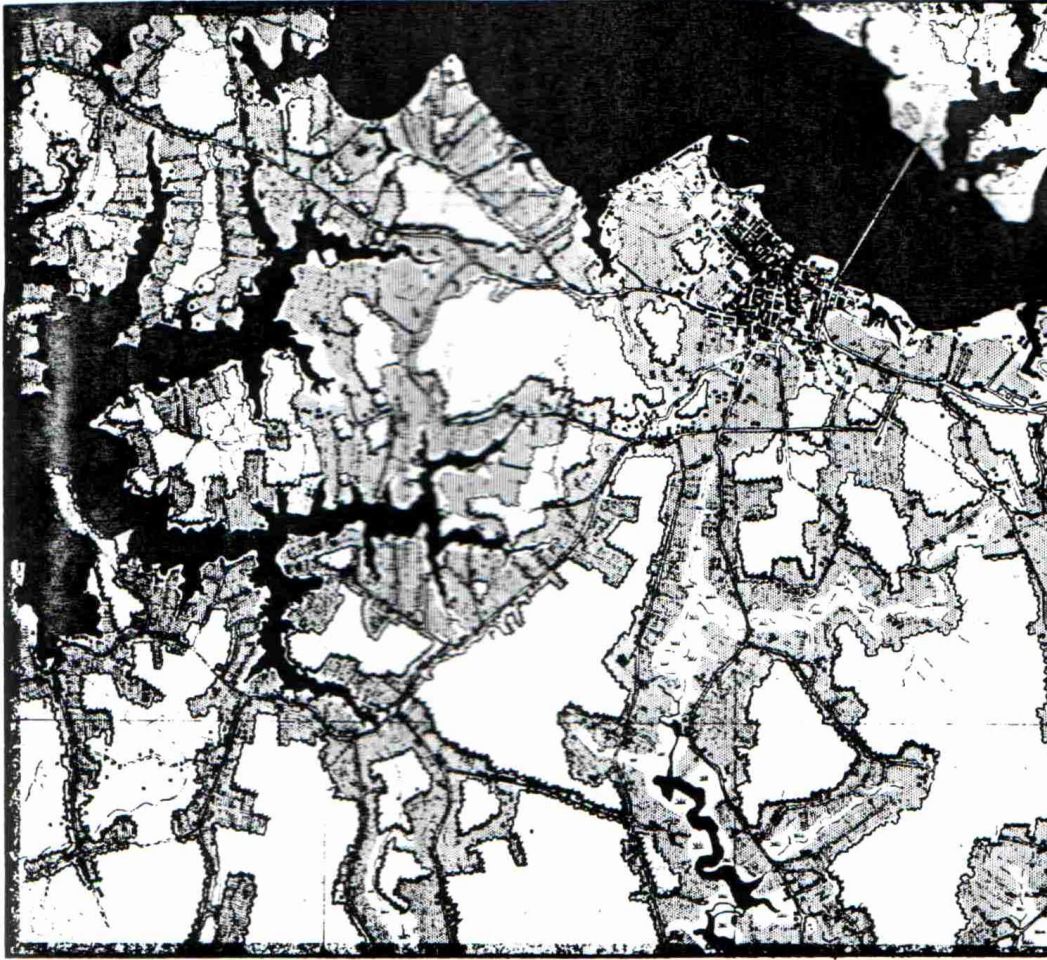
1.Kullanım Kriterlerine Uygun Kaynakların Belirlenmesi:

'Majör' ve 'ilave) kaynaklar ayrı ayrı belirlenir.'Majör' kaynaklar, sınırlı sayıdadır ve peyzajın en önemli doğal(içsel) özelliklerini temsil eder (Şekil 3).

Wisconsin peyzajında görsel kontrast ve çeşitlilik kriterlerine göre belirlenen majör kaynaklar:

- Topoğrafya
- Su yüzeyi
- Islak alanlardır .

Diğer doğal(içsel) ve kültürel(dışsal) kaynaklar 'ilave' olarak isimlendirilmiştir. Süreklilik gösteren majör kaynakların aksine ilave kaynaklar noktasaldır (Çağlayan, tarihi eser vb.). Wisconsin eyaleti için ilave kaynaklar Şekil' de listelenmiştir.

THIS FIGURE ILLUSTRATES PHYSICAL FEATURES OF THE LANDSCAPE WHICH ARE ANALYZED FOR THEIR VISUAL CONTRAST AND DIVERSITY. A CROSS-SECTION AND ANALYSIS IS ILLUSTRATED ON FIGURE 6.

SETTLEMENT

FARMING

FOREST

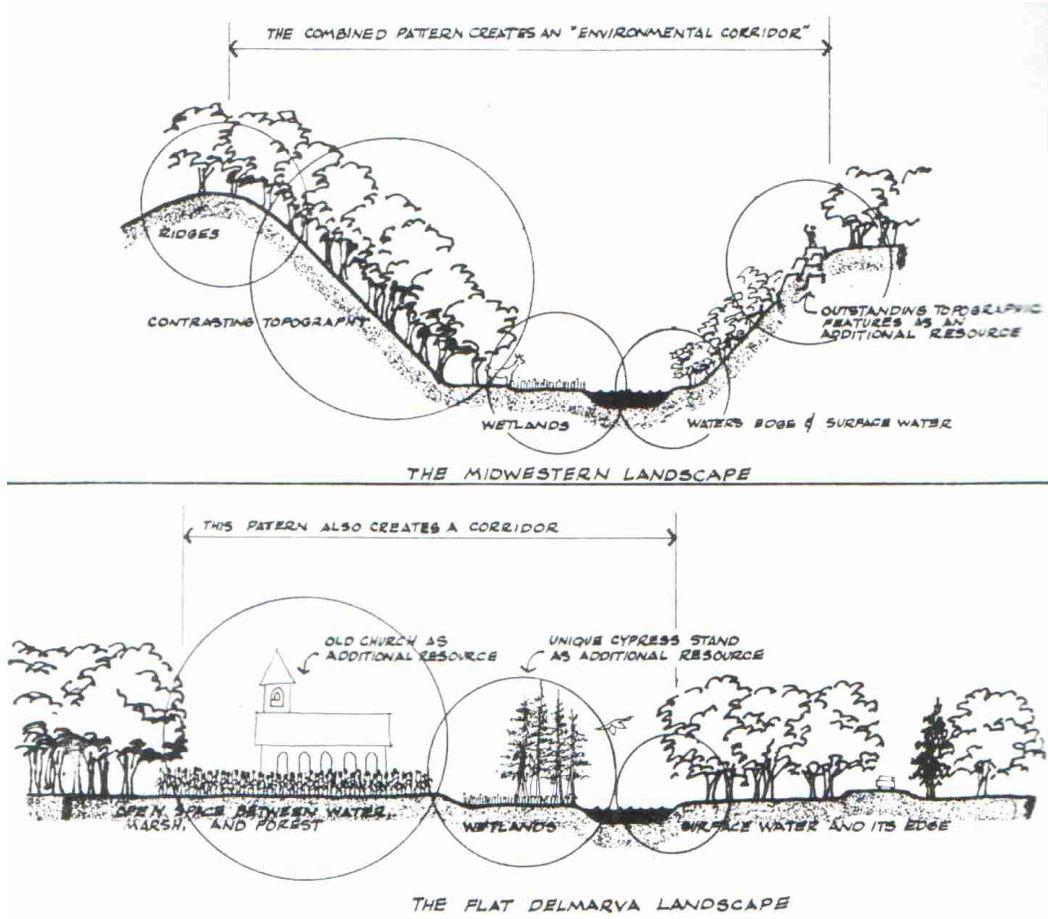

WETLANDS

SURFACE WATER

Şekil 2: Çalışma alanı

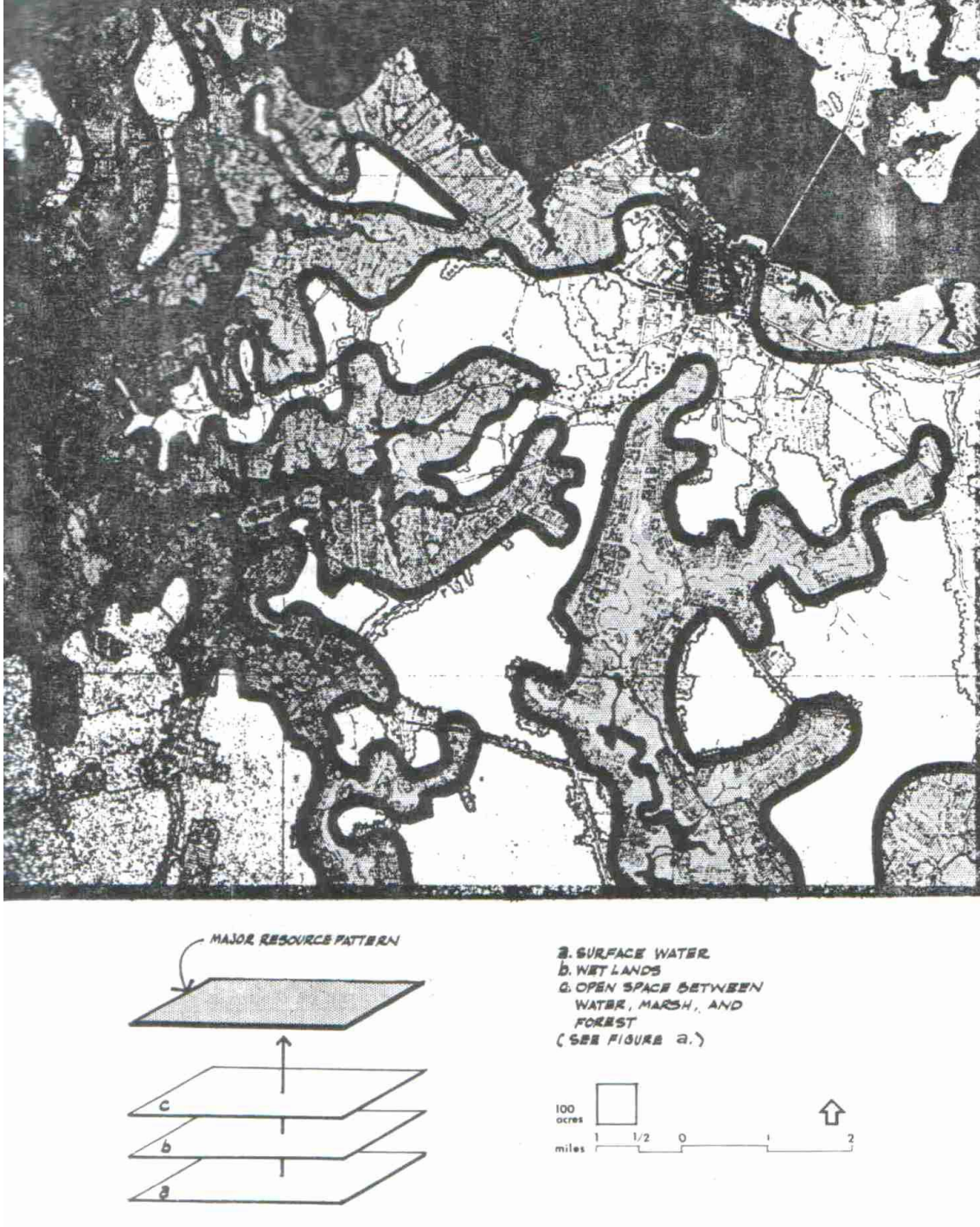
Şekil 3: Görsel temelde majör kaynak deseni. Koridor içerisindeki alan tüm majör kaynakları kapsar. Birkaç ilave kaynak ta, koridor deseni ile olan ilişkilerini belirtmek için ilave edilmiştir.

2. Majör Kaynakların Envanteri:

Her bir majör kaynağının ayrı şeffaf haritalardaki envanteri farklı haritalardan elde edilebilecek verilerin koleksiyonuna olanak sağlar.

3. Her Bir Çakıştırma Deseninin Tek Bir Desen Halinde Birleştirilmesi ile 'Majör Kaynaklar Deseni'nin Oluşturulması

Ayrı ayrı haritalarda envanteri oluşturulan majör kaynaklar tek bir haritaya dönüştürülür (Şekil 4). Oluşan çizgisel desen 'çevresel koridor' olarak isimlendirilir. Bu koridorlar yaşama, çalışma ve rekreasyon kaynakları olan diğer desenleri birbirine bağlar.

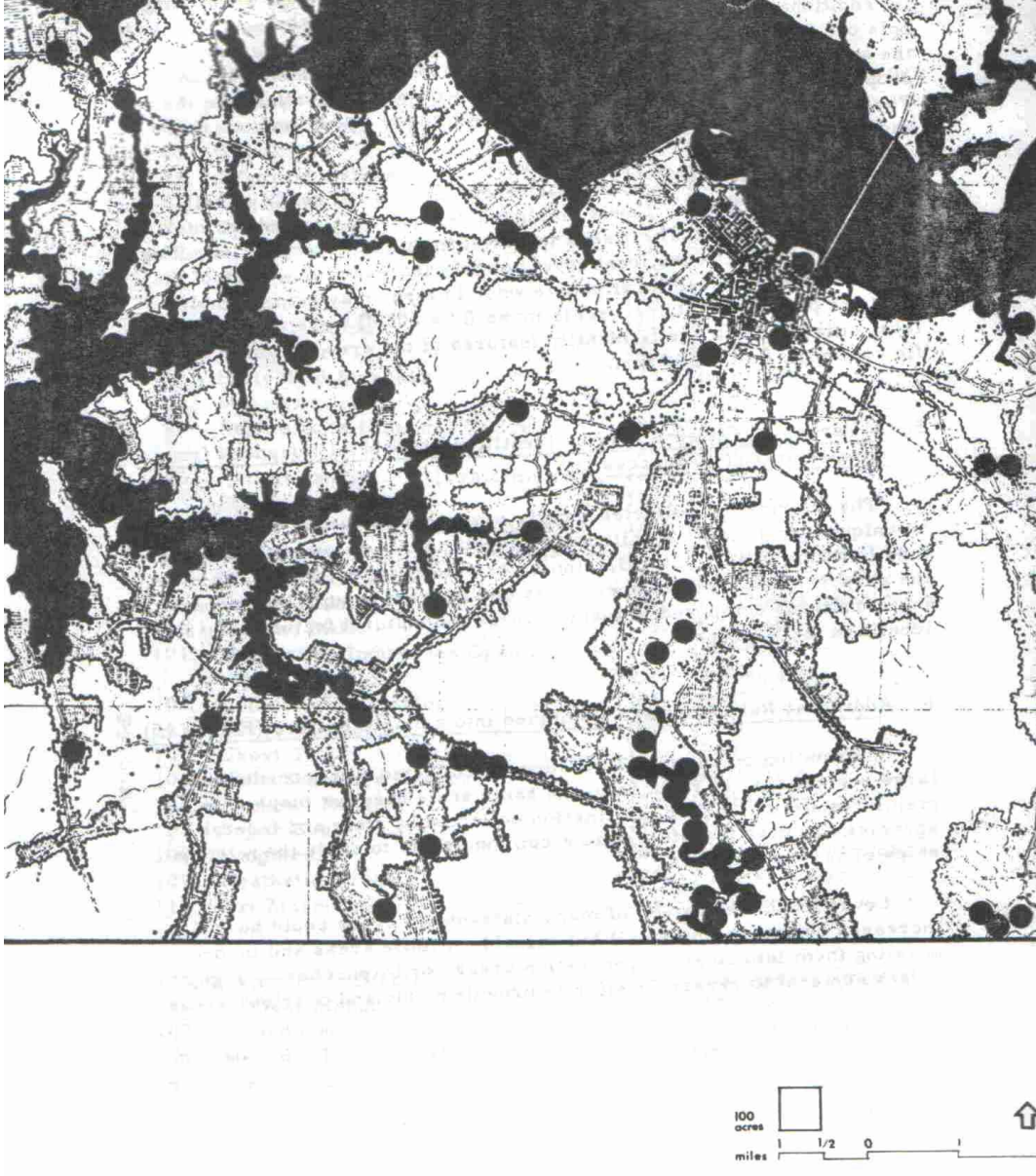

Şekil 4: Majör kaynaklar deseni

4.İlave Kaynakların Envanteri ve Şeffaf Çakıştırma Haritalarının Oluşturulması

İlave kaynaklar diğer tüm doğal olarak var olan ve kültürel olarak sonradan yaratılan kaynakları temsil eder. Harita üzerinde noktasal sembollerle ifade edilir (Şekil 5).

Şekil 5: İlave kaynaklar

5.Bazı Ek Kaynaklardan, Bazı Desenler Belirli Amaçlarla Göre Gruplandırılabilir:

Yerel alanda ilave kaynak olarak belirlenen bazı veriler çeşitli başlıklar altında incelenebilir. Örneğin; yöreye özgü tarımsal desenler, yerel mimari, bitki örtüsü verileri, tarım, etnik durum veya bilimsel desen başlığı altında incelenebilir. Wisconsin için 8 başlık belirlenmiştir. İlave kaynakların gruplandırıldığı 8 başlık:

- Su Kaynakları,
- Sulak alanlar
- Topoğrafik Özellikler
- Bitki örtüsü Kaynakları
- Tarihi ve Kültürel Kaynaklar
- Arkeolojik Kaynaklar
- Turizm Hizmet ve Servisleri

6.İlave Kaynaklar Tek Bir Desene Birleştirilmesi (Şekil 6)

7.Majör ve İlave Kaynakların Karşılaştırılması ve Düzeltilmesi

İlave kaynaklar çoğunlukla (%80-90) majör kaynakların (çevresel koridor) içinde kalırlar ve genellikle 'ilgi noktaları oluştururlar.

8.Majör Kaynakların Tüm Çalışma Alanında Envanteri (Şekil 7, Şekil 8)

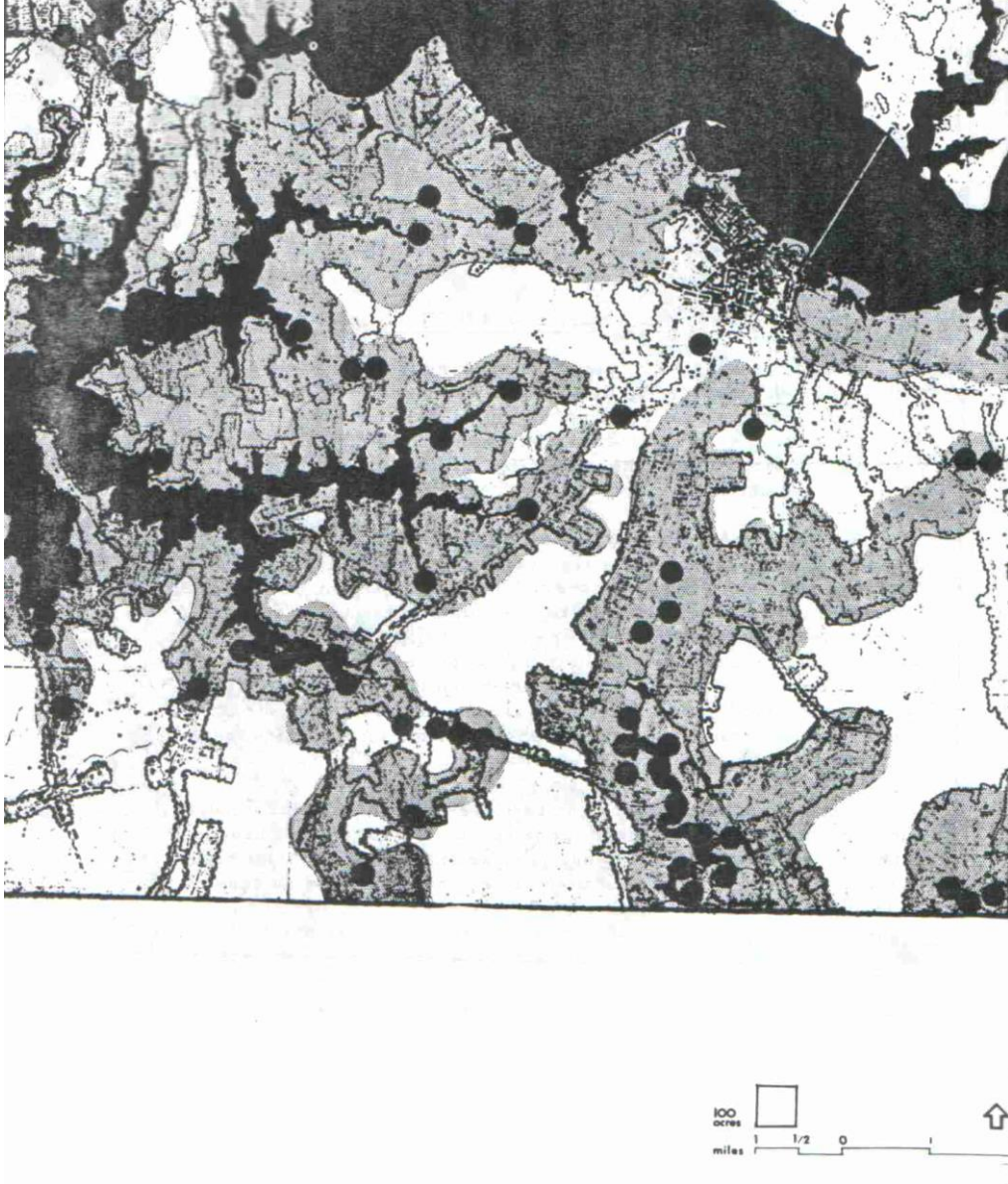
9.İlave Kaynakların Tüm Çalışma Alanında Envanteri

F.Majör ve İlave Kaynakların Puanlanması

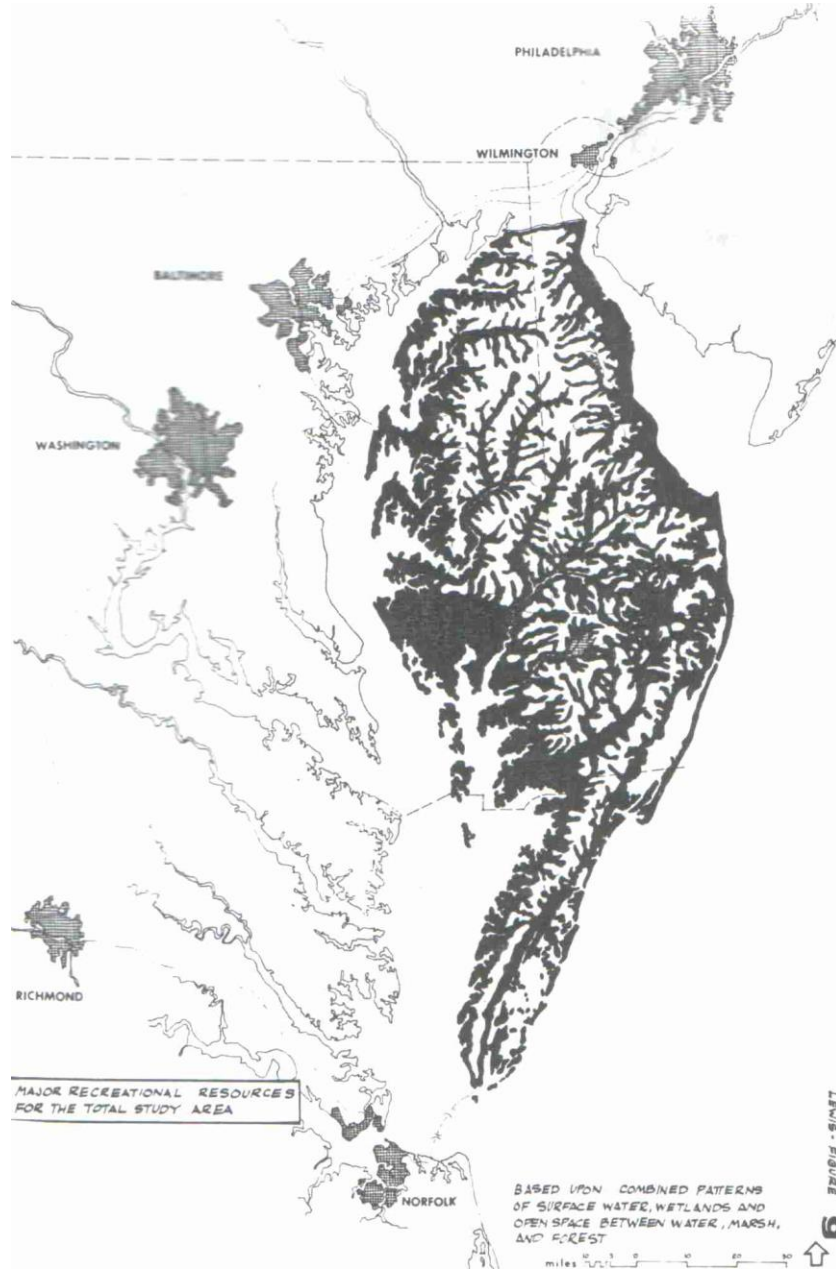
G. Öncelikli Alanların Belirlenmesi İçin Puanların Toplamı

H.Planlanan Kullanımlara Olan Talebin Saptanması ve Sonuç Öncelikler ve Alanların Belirlenmesi

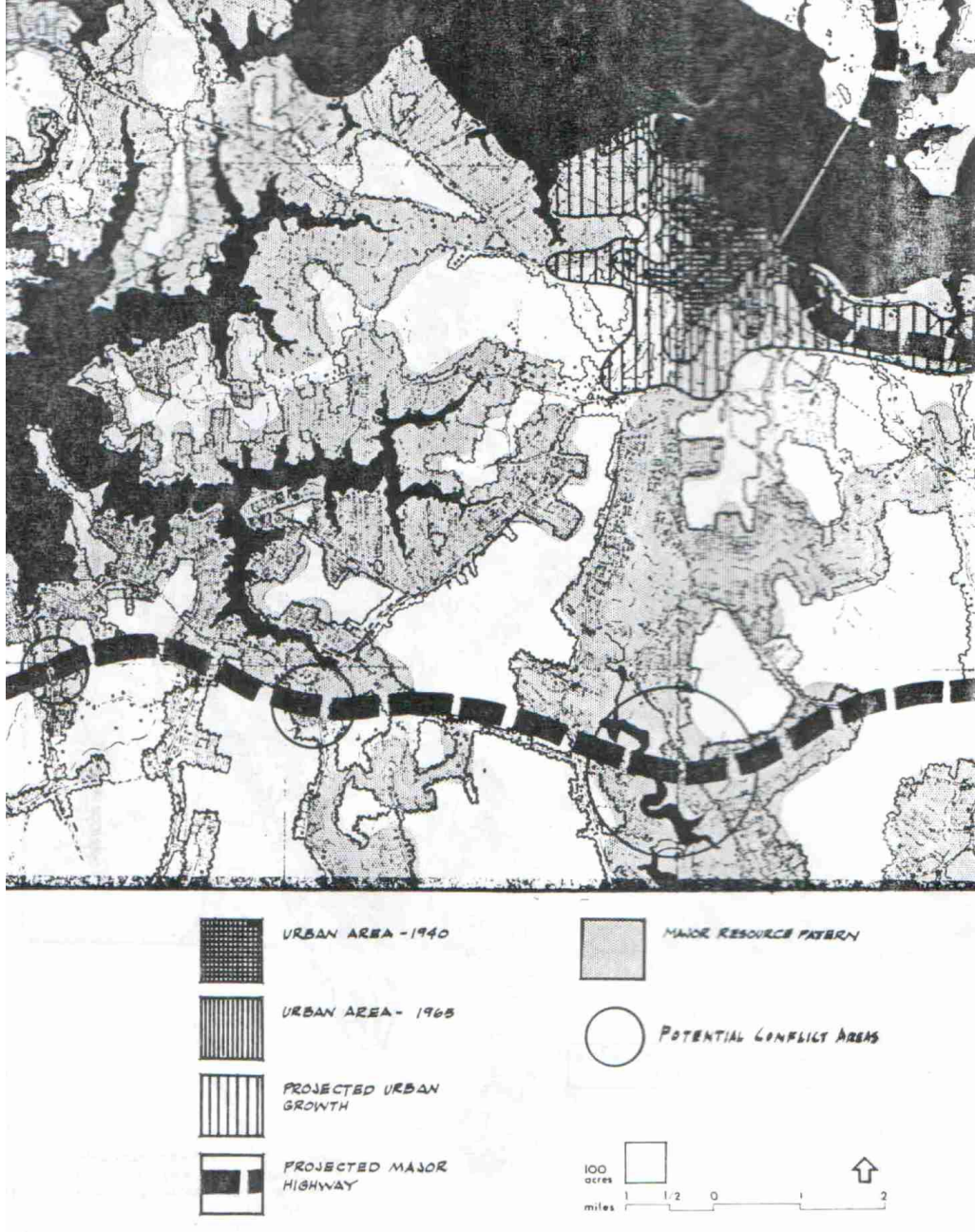
I. Her Öncelik Alanı İçin Sınırlayıcı Faktörlerin Belirlenmesi ve Sonuç Değerlendirme

Şekil 6: Majör ve ilave kaynakların kombine deseni

Şekil 7: Tüm çalışma alanı için majör kaynaklar

Şekil 8: Kentsel gelişim ve major kaynak deseni; çelişki alanları